

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen
www.minfin.nl

Ons kenmerk
2022-0000225107

Uw brief (kenmerk)

Datum 9 september 2022
Betreft Beantwoording Kamervragen Vijfde incidentele
suppletoire begroting inzake financiële steun Oekraïne
via het IMF

Geachte voorzitter,

Hierbij stuur ik u de beantwoording van de gestelde vragen over de vijfde incidentele suppletoire begroting inzake financiële steun Oekraïne via het IMF, gesteld op 7 september jl.

Hoogachtend,

de minister van Financiën,

Sigrid A.M. Kaag

36 182

**Wijziging van de
begrotingsstaat van het
Ministerie van Financiën (IXB)
voor het jaar 2022 (Vijfde
incidentele suppletoire
begroting inzake financiële
steun Oekraïne via het
Internationaal Monetair
Fonds)**

Nr.

**VERSLAG HOUDENDE EEN
LIJST VAN VRAGEN EN
ANTWOORDEN**
Vastgesteld2022

De
commissie voor Financiën, belast
met het voorbereidend onderzoek
van dit wetsvoorstel, heeft de eer
verslag uit te brengen in de vorm
van een lijst van vragen met de
daarop gegeven antwoorden. De
vragen zijn op 7 september 2022
voorgelegd aan de regering.

Onder het voorbehoud dat de
regering op de gestelde vragen
tijdig en genoegzaam zal hebben
geantwoord, acht de commissie de
openbare beraadslaging over dit
wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Tielen

De adjunct-griffier van de
commissie,
Lips

- 1 Waaron heeft Nederland gekozen voor begrotingssteun aan Oekraïne en niet voor een andere leningsvorm?**

Oekraïne heeft volgens recente cijfers van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een financieringsgat van ongeveer 5 miljard dollar per maand. Door begrotingssteun te verstrekken aan Oekraïne wordt een deel van het financieringsgat op de begroting opgevangen en kunnen dagelijkse uitgaven gefinancierd worden. Nederland is van mening dat het met deze steun via een lening direct bestemd voor de begroting van Oekraïne het beste helpt aangezien middelen snel ingezet kunnen worden waar de noden het hoogst zijn. Daarnaast sluit de vorm aan op de eerder gegeven steun van Nederland via de Wereldbank (100 miljoen euro).¹

2 Wat zijn de risico's van begrotingssteun aan Oekraïne? Waaraan wordt dit geld besteed?

Vanwege de huidige situatie in Oekraïne en de onduidelijkheid over het verloop van het conflict is er een risico dat de lening gedeeltelijk (of niet) terugbetaald wordt. Nederland geeft begrotingssteun en specificeert niet waar deze steun voor ingezet mag worden. Uitzondering daarop is dat de lening niet direct of indirect mag worden gebruikt voor de financiering van (militaire) aankopen of activiteiten die mogelijk dodelijk van aard zijn. Ook mag de inzet van de lening niet gebruikt worden in strijd met sanctiewetten en -voorschriften. Deze voorwaarden sluiten aan bij de eerste garantie aan Oekraïne via de Wereldbank waar soortgelijke uitgaven mee gedaan werden. Daarnaast zijn de voorwaarden in lijn met de eerdergenoemde steun van Canada en Duitsland via het IMF.

3 Hoe kan fraude en corruptie worden voorkomen? Welke controlemechanismen zijn hierop van toepassing?

Nederland sluit een bilaterale leenovereenkomst af met Oekraïne waarin afspraken gemaakt worden over o.a. de besteding van de lening. Deze overeenkomst is juridisch bindend en wordt door beide landen ondertekend. Oekraïne dient middels een *compliance certificate* ook inzicht te geven in de besteding van de begrotingssteun. Het *compliance certificate* bevat daarnaast de toezegging van Oekraïne dat het voldoet aan de gestelde betalingsverplichtingen die onderdeel zijn van de leenovereenkomst.

4 Tegen welke leenvoorwaarden wordt de bilaterale lening van 200 miljoen aan Oekraïne verstrekt (rente en looptijd)?

Het totaalplafond is het volledige leenbedrag van 200 miljoen euro. Dit totaalplafond neemt na een respijtperiode van 4,5 jaar na uitgifte van de lening af middels tweejaarlijkse terugbetaling van de lening. Het bedrag moet 10 jaar na uitgifte zijn terugbetaald.

De lening heeft dezelfde hoogte als de rente die het IMF rekent over reguliere leningen (*IMF basic rate of charge*). Deze rente wordt definitief vastgesteld op het moment dat de leenovereenkomst wordt getekend. Deze vaststelling vindt plaats na goedkeuring door het parlement. Op het moment van het versturen van dit voorstel aan de Kamer bedroeg de *basic rate of charge* ongeveer 2,5%. De meest actuele stand is te vinden op de website van het IMF.²

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/03/01/nederlandse-financiele-steun-voor-oekraïne-via-wereldbank>

² <https://www.imf.org/external/np/fin/data/queryoutput.aspx?origin=imf-finances>

5 Wat gebeurt er als Oekraïne de lening niet (op tijd) kan terugbetalen? Welke maatregelen zullen er dan worden getroffen?

Onderdeel van de leenvoorwaarden die tussen Nederland en Oekraïne worden afgesloten zijn afspraken over terugbetaling. In het geval er niet (op tijd) wordt terugbetaald zijn er verschillende opties waar Nederland op kan terugvallen, waaronder uitstel van betalingen. In het geval dat de overheidsschuld onhoudbaar blijkt en Oekraïne niet aan de betalingsverplichtingen kan voldoen, waaronder deze lening, zal een schuldherstructurering noodzakelijk zijn. Nederland is in dat geval zelf verantwoordelijk voor de uitwinning van de lening. Dit proces geldt ook voor andere landen die een bilaterale lening hebben afgegeven.

6 Hoeveel steun heeft Nederland tot nu toe, zowel direct als indirect, aan Oekraïne verstrekt (graag per jaar uitsplitsen)? Kan de regering dit tevens uitsplitsen in leningen, garanties en subsidies? Kan de regering indien het gaat om leningen of garanties op leningen ook aangeven wat de leningsvoorwaarden zijn (rente en looptijd)?

Op 20 mei heeft uw Kamer een overzicht ontvangen over de steun aan Oekraïne (Voorjaarsnota 2022, Kamerstuk 36 120, nr. 1), zie bijlage 1 voor dit overzicht inclusief de sindsdien aangekondigde steun.

De voorwaarden van de garantie aan de Wereldbank zijn eerder aan de Kamer gemeld.³ De looptijd van deze voorgenomen bilaterale lening is 10 jaar. De definitieve rente die Oekraïne betaalt over deze lening wordt vastgesteld op het moment dat de leenovereenkomst wordt getekend.

7 Hoeveel steun heeft de Europese Unie tot nu toe aan Oekraïne verstrekt? Kan de regering dit per jaar uitsplitsen? Kan de regering dit tevens uitsplitsen in leningen, garanties en subsidies? Kan de regering indien het gaat om leningen of garanties op leningen ook aangeven wat de leningsvoorwaarden zijn (rente en looptijd)?

De Europese Unie verleent financiële steun aan Oekraïne via Macro-Financiële Bijstand (MFB). MFB is een bestaand financieel instrument van de EU, waarbij financiële steun wordt verleend aan partnerlanden in de directe omgeving van de EU die met een betalingsbalanscrisis worden geconfronteerd. MFB-steun bestaat doorgaans uit het verstrekken van leningen en kan deels ook uit giften uit de EU-begroting bestaan om de lening onder meer concessionele voorwaarden te verstrekken als de financiële situatie van het land in nood dit vereist.

Oekraïne heeft sinds 2014 meermaals MFB-steun ontvangen.⁴ Voor Oekraïne geldt dat dit concessionele leningen waren met een maximale gemiddelde looptijd van 15 jaar. De uitzonderlijke MFB-steun uit juli 2022 kent een maximale looptijd van 25 jaar.

Onderstaande tabel geeft overzicht van de verstrekte MFB-steun.

	Periode	Omvang (euro)
MFB I	2014-2015	0,61 mld.
MFB II	2014	1 mld.
MFB III	2015-2017	1,8 mld.
MFB IV	2018-2020	1 mld.
MFB COVID	2020-2021	1,2 mld.
Nood-MFB	2022	1,2 mld.

³

⁴https://economy-finance.ec.europa.eu/international-economic-relations/candidate-and-neighbouring-countries/neighbouring-countries-eu/neighbourhood-countries/ukraine_en

Uitzonderlijke MFB	2022	1 mld.
--------------------	------	--------

8 Wat is de stand van zaken van de oprichting van een EU-solidariteitsfonds voor de wederopbouw van Oekraïne? Hoe groot is dit fonds?

Op 30 mei is in de buitengewone Europese Raad besproken dat een *Ukraine Reconstruction Platform* overwogen zou moeten worden⁵, waarin de Oekraïense overheid, de EU en haar lidstaten, de Europese Investeringsbank en alle betrokken internationale partners samengebracht zouden moeten worden. De EU werkt momenteel aan een plan voor wederopbouw (*RebuildUkraine*) en een EU-Ukraine *reconstruction platform* voor de coördinatie van wederopbouwactiviteiten. Over de concrete invulling van het herstelplan en de modaliteiten voor (EU-) financiering van de wederopbouw wordt in het najaar meer duidelijkheid verwacht.

9 Hoeveel steun heeft het Internationaal Monetair Fonds (IMF), graag per jaar uitgesplitst, tot nu toe aan Oekraïne verstrekt? Kan de regering dit tevens uitsplitsen in leningen, garanties en subsidies? Kan de regering, indien het gaat om leningen of garanties op leningen, ook aangeven wat de leningsvoorwaarden zijn (rente en looptijd)?

Het IMF geeft alleen leningen uit die gepaard gaan met een hervormingsprogramma⁶. Er is dus geen sprake van garanties of subsidies. Oekraïne is sinds 3 september 1992 lid van het IMF. Sindsdien heeft Oekraïne twaalf keer financiële steun van het IMF ontvangen in de vorm van leningen. Het overzicht van deze leningen is opgenomen in de tabel.

De leningsvoorwaarden verschillen per leeninstrument⁷:

- Voor een *Standby Arrangement* is de periode van het programma flexibel en doorgaans tussen de 12 en 24 maanden, maar niet langer dan 36 maanden. De terugbetalingen aan het IMF starten 39 maanden na uitbetaling en moeten vijf jaar na uitgifte zijn afgerond. Het ontvangende land betaalt de IMF *basic rate of charge* en in sommige gevallen ook zogeheten *surcharges*. *Surcharges* dienen als prikkel voor landen om een hoog leenniveau en lange leenperiode te voorkomen. Deze toeslagen worden alleen toegepast in het geval een land boven de reguliere toegangslimieten leent (toeslag van 200 basispunten), met nog een additionele toeslag (van 100 basispunten) als dit hogere leenniveau voor meer dan 3 jaar aanhoudt.
- Voor leningen via de *Extended Fund Facility* geldt dat een programma doorgaans drie tot vier jaar duurt. De terugbetalingen aan het IMF starten 51 maanden na uitbetaling en moeten tien jaar na uitgifte zijn afgerond. Het ontvangende land betaalt de IMF *basic rate of charge* en in sommige gevallen ook *surcharges*.
- Leningen via het *Rapid Financing Instrument* worden uitgegeven om landen per direct van noodliquiditeit te voorzien om grote economische schokken te kunnen opvangen. Omdat het hier noodfinanciering betreft gaan dit soort leningen, in tegenstelling tot de hiervoor genoemde leningen, niet gepaard met een structureel hervormingsprogramma. Voor dit instrument gelden dezelfde terugbetalingstermijnen en rentes als voor *Standby Arrangements*.

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2022/05/31/european-council-conclusions-on-ukraine-30-may-2022/>

⁶ Uitzonderingen hierop betreffen leningen die worden uitgegeven om noodliquiditeit te verschaffen.

⁷ Zie voor meer informatie over de verschillende instrumenten: [Stand-By Arrangement \(SBA\)](https://www.imf.org/en/Topics/standby-arrangement) (imf.org), [Extended Fund Facility \(EFF\)](https://www.imf.org/en/Topics/extended-fund-facility) (imf.org) en [The IMF's Rapid Financing Instrument \(RFI\)](https://www.imf.org/en/Topics/rapid-financing-instrument)

Tabel – Overzicht van de IMF leningen aan Oekraïne sinds lidmaatschap in 1992

Faciliteit	Startdatum	Einddatum	Totaal beschikbare middelen*	Totaal uitgegeven bedrag*	Uitstaand bedrag*
Rapid Financing Instrument	9 maart 2022	9 maart 2022	1.005.900	1.005.900	1.005.900
Standby Arrangement	9 juni 2020	2 maart 2022	3.600.000	2.000.000	2.000.000
Standby Arrangement	18 december 2018	17 februari 2020	2.800.000	1.000.000	750
Extended Fund Facility	11 maart 2015	17 december 2018	12.348.000	6.178.260	3.512.841
Standby Arrangement	30 april 2014	10 maart 2015	10.976.000	2.972.670	0
Standby Arrangement	28 juli 2010	27 december 2012	10.000.000	2.250.000	0
Standby Arrangement	5 november 2008	28 juli 2010	11.000.000	7.000.000	0
Standby Arrangement	29 maart 2004	28 maart 2005	411.6	0	0
Extended Fund Facility	4 september 1998	3 september 2002	1.919.950	1.193.000	0
Standby Arrangement	25 augustus 1997	24 augustus 1998	398.92	181.328	0
Standby Arrangement	10 maart 1996	23 februari 1997	598.2	598.2	0
Standby Arrangement	7 april 1995	6 april 1996	997.3	538.65	0
Totaal			56.055.870	24.918.008	7.268.741

*Alle bedragen zijn in duizenden SDR. Ter referentie: de wisselkoers van 1 september 2022 is EUR=1,301390 SDR.

Bron: History of Lending Commitments: Ukraine (imf.org)

10 Klopt het dat Nederland steden wil “adopter” in Oekraïne voor wederopbouw? Zo ja, om welke steden gaat het, wat houdt het “adopter” precies in en wat zijn de bijkomende financiële gevolgen hiervan?

Zoals gemeld in de Kamerbrief over het bezoek van de ministers voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en van Defensie aan Oekraïne op 22 augustus 2022 vraagt Oekraïne aan landen een regio te ‘adopter’. Nederland is gevraagd zich te richten op de oblast Cherson. In reactie op dit verzoek heeft de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking aangegeven dat zij 1 miljoen euro vrijmaakt voor het ontwikkelen van wederopbouwplannen in drie kustgemeenten in Zuid-Oekraïne: Cherson, Odessa en Mykolaiv. Nederland zal hier gezamenlijk optrekken met Denemarken en Zweden. Met deze bijdrage zal de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), tezamen met haar Oekraïense counterpart (AUC), ondersteuning bieden bij het ontwikkelen en -op termijn- uitvoeren van deze plannen.

11 Hoeveel gaat de wederopbouw van Oekraïne ongeveer kosten? Klopt het dat het gaat om 750 miljard dollar⁸?

Het bedrag van 750 miljard dollar is door Oekraïne genoemd in het wederopbouwplan dat werd gepresenteerd bij de Wederopbouw conferentie in Lugano op 5 juli jl. Op 9 september a.s. verschijnt het *needs assessment* van de Wereldbank en de Europese Commissie. Dit assessment bevat de meest actuele inzichten in de kosten van de wederopbouw. Op het moment van verzending van deze beantwoording aan

⁸ <https://nos.nl/liveblog/2435222-wederopbouw-oekraïne-kost-750-miljard-dollar-ter-dood-veroordeelde-brit-gaat-in-beroep>

de Kamer is dit assessment nog niet verschenen. Ik verwijs daarom naar de aanstaande Kamerbrief over wederopbouw en de appreciatie van het *needs assessment* die door de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking namens het kabinet aan het parlement gestuurd zal worden naar aanleiding van de motie van lid Hammelburg.⁹

12 Wat is naar schatting het vermogen van de Oekraïense president Volodymyr Zelensky? Waaruit bestaat dit vermogen, hoe is dit verkregen en waar is het gestald?

Nederland heeft geen inzicht in het vermogen van de Oekraïense president Volodymyr Zelensky, evenals de samenstelling van dit vermogen, het verkrijgen en stalling.

13 Hoe wordt controle en toezicht gehouden op de bestedingen van Oekraïne van het ontvangen geld?

Zoals bij vraag 3 genoemd worden een bilaterale leenovereenkomst en een *compliance certificate* getekend waarin met Oekraïne afspraken worden gemaakt over achteraf rapporteren van Oekraïne over de besteding van de lening. Oekraïne zegt als onderdeel daarvan toe dat het voldoet aan de gestelde betalingsverplichtingen die onderdeel zijn van de leenovereenkomst. Het is hierbij goed te melden dat de lening ingezet wordt voor begrotingssteun en daarmee een brede besteding kan kennen en dat achteraf gerapporteerd wordt.

14 Welke voorwaarden stelt het IMF aan Oekraïne met betrekking tot besteding?

Nederland verstrekt een lening aan Oekraïne en maakt afspraken als onderdeel van een bilaterale leenovereenkomst. Onderdeel van deze bilaterale leenovereenkomst zijn de eerdergenoemde afspraken over het gebruik van de lening, hoogte van de rente, duur van de lening, schema voor terugbetaling. Het IMF is uitvoerder van deze bilaterale overeenkomst en stelt in die hoedanigheid zelf geen separate voorwaarden.

15 Welke voorwaarden stelt de Europese Unie aan Oekraïne met betrekking tot besteding?

De Macro-Financiële Bijstand (MFB) vanuit de EU is niet geoormerkt om specifieke uitgaven te dekken, wat wel het geval is bij projectsteun. Wel zijn in het Memorandum of Understanding afspraken opgenomen over de transparantie en rapportage over besteding van middelen om het risico op fraude en corruptie te beperken.

16 Wat dragen de Oekraïense oligarchen bij aan de Oekraïense staatskas en wederopbouw? Op welke wijze dringt Nederland er bij Oekraïne op aan dat ook de oligarchen helpen om Oekraïne financieel overeind te houden?

Nederland heeft geen inzicht in de bijdrage van Oekraïense oligarchen aan de Oekraïense staatskas en wederopbouw. Oekraïne heeft volgens recente cijfers van het IMF een financieringsgat van ongeveer 5 miljard dollar per maand. Nederland is van mening dat steun door andere landen en de internationale financiële instellingen kan bijdrage het financieringstekort te verkleinen. Nederland heeft niet aan Oekraïne gevraagd om een bijdrage van oligarchen aan dit tekort.

⁹ Kamerstuk 36045, nummer 98.

17 Kan de regering aangeven hoeveel andere landen aan leningen verschaffen en hoe Nederland op dit bedrag is uitgekomen?

Canada en Duitsland hebben ook via het IMF *administered account* steun aan Oekraïne verleend. In het geval van Canada gaat het om een lening van CAN 1 miljard¹⁰ die op een later moment is verhoogd met CAN 450 miljoen¹¹, Duitsland heeft een gift verstrekt van EUR 1 miljard.¹² Nederland heeft snel na de Russische inval in maart een garantie ter hoogte van EUR 100 miljoen verstrekt via de Wereldbank voor leningen aan Oekraïne. Gezien de financieringsnood heeft Nederland gekozen voor een lening van EUR 200 miljoen via het *administered account* beheerd door het IMF. In totaal telt de steun via multilaterale instellingen daarmee op tot EUR 300 miljoen.

18 Hebben de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en De Nederlandse Bank (DNB) voldoende capaciteit vrij om de sancties te handhaven?

De AFM en DNB houden toezicht op de effectiviteit van de door de financiële instellingen getroffen procedures en maatregelen die zijn gericht op de naleving van de sanctiewetgeving. Met deze toezichthouders zijn er doorlopend gesprekken over de capaciteit die ze hieraan besteden. Hierbij is het beeld dat de toezichthouders op dit moment voldoende capaciteit hebben. Het gaat hierbij onder andere wel om een overheveling van capaciteit vanuit andere taken. Zoals ook aangegeven in de Kamerbrief van 6 juli over de stand van zaken sanctienaleving en handhaving (Kamerstuk 36 045, nr. 104), blijft het kabinet in gesprek met de toezichthouders om ervoor te zorgen dat ook voor de langere termijn voldoende capaciteit beschikbaar blijft.

¹⁰ <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/04/08/pr22111-imf-executive-board-approves-establishment-of-a-multi-donor-administered-account-for-ukraine>

¹¹ <https://www.canada.ca/en/department-finance/news/2022/08/canada-disburses-450-million-in-loans-to-ukraine.html>

¹² <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/06/10/tr060922-transcript-of-imf-press-briefing>

Bijlage 1 - Gegeven steun aan Oekraïne door Nederland

in miljoenen euro	2022	2023	2024	2025	2026
Buitenlandse Zaken / HGIS	90,0	50,0	0,0	0,0	0,0
Mensenrechtenorganisaties	2,0				
Oekraïne veiligheidsdiensten	0,5				
Humanitaire uitgaven Oekraïne (specifiek gedekt uit ODA)	57,0				
Humanitaire ontmijning*	10,0				
Steun OEK Bedrijfsleven*	15,0				
Infrastructuurontwikkeling*		50,0			
UNFPA Gezondheidszorg vrouwen*	2,0				
Stedenbanden VNG*	1,0				
EBRD Technische steun*	2,5				
	240,9	1.156,9	0,0	0,0	0,0
Justitie en Veiligheid	119,5	1.075,5			
Gemeentelijke en particuliere opvang	6,4	57,6			
Gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang	1,6				
Tolken	95,2	23,8			
Veiligheidsregio's en GGD'en	6,9				
Oprichting DG OEK en NOO	8,1				
Subsidies NGO's tbv inzet Oekraïne	3,2				
Gelijkstelling medische voorzieningen					
	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Financiën	0,5				
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia		0,0	0,0	0,0	0,0
LNG invoercapaciteit in de Eemshaven					
	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Binnenlandse Zaken	1,2				
Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang	2,0				
Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie					
	230,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	0,6				
Ondersteuning en uitvoering LOWAN	2,5				
Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten	9,2				
Leerlingvervoer	3,0				
Ambulante begeleiding	79,3				
Nieuwkomersonderwijs	136,3				
Tijdelijke onderwijshuisvesting					
	72,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Defensie	64,2				
Militaire goederen en brandstof	8,7				
Veldhospitalen					
	0,0	623,3	-155,3	-156,0	-156,0
Economische Zaken en Klimaat		623,3	-155,3	-156,0	-156,0
Gasopslag Bergermeer					
	64,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	0,0				
Kostendelersnorm	64,0				
Werktijdverkorting					
	56,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	1,8				
Coördinatie (LCPS)	8,0				
Transport medische evacuees	47,0				

Zorg aan onverzekerden (SOV)					
	0,0	995,0	0,0	0,0	0,0
Aanvullende Post		995,0			
Reservering gemeentelijke en particuliere opvang					
	759,2	2.825,2	-155,3	-156,0	-156,0
Totaal					

* Gegeven steun in aanvulling op overzicht van gegeven zoals opgenomen in de Voorjaarsnota waarbij de uitsplitsing tussen directe steun en via organisaties als volgt is:

Direct

- Een bijdrage van 10 miljoen euro aan Oekraïne voor humanitaire ontmijsing om verdere wederopbouw mogelijk te maken.
- Er is 50 miljoen euro uit de infrastructuurprogramma's DRIVE en Develop2Build voor Oekraïne vrijgemaakt, voor het herstel van de infrastructuur in het land.

Via FMO, UNFPA, VNG, EBRD

- Het kabinet maakt het daarnaast mogelijk dat FMO een investering van 15 miljoen euro doet met BHOS- middelen uit de staatsfondsen *Building Prospects* en MASSIF, om Oekraïense mkb-bedrijven te versterken zodat ze operationeel blijven.
- Nederland stelt 2 miljoen euro beschikbaar aan het VN Bevolkingsfonds (UNFPA) voor gezondheidszorg.
- Daarnaast is 1 miljoen euro het ontwikkelen van wederopbouwplannen in Cherson, Odessa en Mykolaiv. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), tezamen met haar Oekraïense counterpart (AUC), ondersteuning bieden bij het ontwikkelen en -op termijn- uitvoeren van de wederopbouw plannen. Nederland zal hier gezamenlijk optrekken met Denemarken en Zweden.
- 2,5 miljoen euro toe voor technische assistentie via het *Ukraine Stabilisation and Sustainable Growth Multi-Donor Account* van de European Bank for Reconstruction and Development (EBRD).

